

Предложения за обсъждане

Относно необходими промени в Конституцията

В основните начала на Конституцията, а оттам и в останалото законодателство, е налице празнота относно провъзгласяване на принципа за равенство на жените и мъжете, която представлява нарушаване на поети от страната ни международноправни задължения. Този принцип следва ясно да се провъзгласи в Конституцията.

Нещо повече, с оглед осигуряването на реалното, фактическото равенство или равенството по същество, непосредствено след провъзгласяване на равните права на мъжете и жените следва да се предвиди текст, който да регламентира приемането на временни специални мерки, наречени утвърдителни или насърчителни мерки за постигане на фактическо равенство между мъжете и жените. Това може да бъде прогласено и като по-общ принцип не само във връзка с равнопоставеността на жените и мъжете. По този начин принципът за приемане на утвърдителните действия, когато това е необходимо, ще стане конституционен принцип и ще обхваща всички области на обществения живот, а не само сферите на действие на Закона за защита срещу дискриминация. Приемането на такъв текст в Конституцията ще бъде от особено значение за равенството на мъжете и жените при упражняването на политическите им права, което ще бъде подчертано по-долу.

С оглед преодоляването на разбирането за стереотипните роли на мъжете и жените по отношение грижата за семейството и отглеждането на децата следва да се предвиди защита и насърчаване не само на майчинството, а на родителството. В тази връзка като принцип би трябвало да залегне и осигуряването за мъжете и жените на условия за баланс между професионалния и семейния живот. Предвиждането на тези принципи в Конституцията ще повлияе за приемане на законодателство, политики и конкретни мерки, свързани с равнопоставеността в тази област. Това ще доведе и до приемането на насърчителни мерки по отношение на мъжете, тъй като това е необходимо за постигане на фактическо равенство.

В конституционен принцип в областта на равнопоставеността би трябвало да се издигне гаранцията за и равенството на жените и мъжете в ползването на техните репродуктивни права по време на целия им жизнен цикъл. В това отношение гаранциите на Конституцията и на Закона за здравето не са достатъчни.

Други необходими промени, свързани с жизнения стандарт, които биха могли да се отразят върху равнопоставеността на жените и мъжете са: предвиждането на ясна гаранция за правото на всеки гражданин да се ползва от най-високия възможен стандарт на физическо и психическо здраве, както и гарантирането на минимална заплата, която да осигурява адекватен жизнен стандарт за работещите и техните семейства, предвиждането на изрична гаранция за правото на гражданите да се ползват от основни социални права като правото на вода, например и др.

Относно национален механизъм за равни възможности

В България все още не е изграден истински национален механизъм за равни възможности на жените и мъжете. Наскоро сформиранията Комисия за защита от дискриминация има определени функции по Закона за защита срещу дискриминацията (ЗЗДискр.), които формално включват и провеждането на политика за равни възможности на жените и мъжете. Като основна функция на Комисията остава все пак защитата от дискриминация по различни признаци, включително и по пол. Макар и формално, с приемането на ЗЗДискр. и сформиранията на съответната Комисия българската държава е изпълнила в основни линии изискванията на Европейския съюз (ЕС) за въвеждането на механизъм за равни възможности. Комисията обаче е независим орган, който може да е само част от институционалния механизъм за равни възможности. Този механизъм трябва да има своята основа на ниво Министерски съвет (МС) като един постоянно действащ орган за провеждане на политика за равни възможности на двата пола. До момента в България няма сформиранията подобен орган, за разлика от всички европейски държави, дори от държавите в нашия регион. Националният съвет за равнопоставеност на жените и мъжете към МС, който формално съществува от началото на 2005 г., на практика е само един консултативен орган, който може да бъде част от националния механизъм. С оглед последователното изпълнение на изискванията на ЕС, на Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените, на Пекинската платформа за действие е необходимо в най-кратки срокове в България да бъде създадена основата на националния механизъм за равни възможности на ниво изпълнителна власт. Следва да се предвиди създаването на органи за равнопоставеност на двата пола и на местно ниво. За всичко това следва да се отделят специални бюджетни средства и човешки ресурс с необходимата квалификация.

Относно Закон за равните възможности на двата пола

С оглед приемането на законодателна основа за равенството на двата пола, за последователното провеждане на политика на равни възможности в България, включително за изграждането и поддържането на механизъм за равни възможности на жените и мъжете, за провеждането на политика на джендър мейнстрийминг, за осигуряването на статистика по пол, за провеждането на джендър бюджетирание и др., е необходимо да се изработи и приеме отделен Закон за равни възможности на жените и мъжете. Съображенията за приемането на подобен закон, основани както на универсалните, така и на европейските стандарти, са били нееднократно изтъквани от женските неправителствени организации от 2000 г. насам. Към това се прибавя и трудността от прилагането на Закона за защита срещу дискриминацията към случаи на дискриминация, основана на пол, и неефективността му за ограничаване и премахване на такава дискриминация. Законът за равни възможности на жените и мъжете ще осигури специфична защита срещу дискриминация, основана на пол, и ще регламентира политиката и механизмите за равни възможности. С това законът ще допълни защитата срещу дискриминация, осигурена от по-общия ЗЗДискр. Механизмът за защита от дискриминация – Комисията за защита от дискриминация – би могъл да се прилага и към специалния закон, както изрично е предвидено в Закона за защита срещу дискриминацията.

Фондация “ Български център за джендър изследвания”